

การศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบภาชนะบรรจุอาหารสำหรับร้านค้า ในชุมชนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กรณีศึกษาตลาดน้อยมหาวิทยาลัย มหาสารคาม

Food Packaging Development Project For Food Vendors in The Community in Mahasarakham University

อิสระ ดวงเกต¹, สุนทรี ฎุกจิตต์¹, สายฝน จำปาทอง²

Isara Duangket¹, Suntaree Toogjit¹, Saifon Jumpathong²

บทคัดย่อ

การวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบภาชนะบรรจุอาหาร ซึ่งคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและย่อยสลายได้ พื้นที่ศึกษาคือตลาดน้อยที่ตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยลูกค้าจะเป็นนิสิตและบุคลากรในมหาวิทยาลัย วัสดุที่ใช้บรรจุอาหารโดยทั่วไป คือกล่องโฟม ถุงพลาสติก เนื่องจากหาซื้อได้ง่าย มีราคาถูก สะดวก และรวดเร็ว แต่วัสดุเหล่านั้นไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก ย่อยสลายยากและจะกลายเป็นขยะปริมาณมาก จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่าร้อยละ 70 ของลูกค้าทั้งหมดเป็นนิสิต ซึ่งมีพฤติกรรมการกินคิดเป็นร้อยละ 74.29 ของจำนวนนิสิตจะนั่งรับประทานอาหารในตลาดน้อย ส่วนที่เหลือร้อยละ 25.71 จะซื้อกลับบ้าน สำหรับลูกค้าที่เป็นบุคลกรร้อยละ 30 มีพฤติกรรมการกินคิดเป็นร้อยละ 26.67 ของบุคลกรซื้อรับประทานในตลาดน้อย และร้อยละ 73.33 ซื้อกลับบ้าน

ดังนั้น การพัฒนาและส่งเสริมภาชนะบรรจุสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อทดแทนการใช้โฟมและพลาสติกจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

คำสำคัญ : กลุ่มผู้บริโภค, พฤติกรรมผู้บริโภค, ภาชนะสีเขียว

ABSTRACT

The research was meant to develop sustainable options for food containers. The new container would be bio-degradable, thus environmentally friendly. The research would be conducted at an outdoor market located in Mahasarakham University. Frequent customers were comprised of both students and university staff. Vendors used boxes and plastic bags, for packaging since they

¹ อาจารย์, ² อาจารย์ผู้ช่วยสอน ประจำภาควิชาอนุภูมิภาคศิลปวัฒนธรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, ² Teaching Assistant, Department of Creative Arts. Faculty of Architecture Urban Design and Creative Arts, Mahasarakham University

were convenient. This caused an environmental problem within the university. The study showed that 70 % of all customers were students and 25.71 % brought food home. For the university staff, the percentage of take-home food was much higher, 73.33 %

Therefore, the green containers are very important in shaping consumption behaviors of MSU. consumers.

Keywords : Consumers, Consumption behavior, Green container

บทนำ

ตลาดนอคมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถือว่าเป็นศูนย์กลางอาหารมือเย็นสำหรับ นิสิต คณาจารย์ และบุคลากรทั่วไป โดยจะเปิดตั้งแต่เวลา 15.30 น. ถึง 02.00 น. ขายทุกวันตลอดสัปดาห์ สินค้าที่ขายส่วนใหญ่ก็จะเป็นอาหารคาว-หวาน และเครื่องดื่ม

ปัจจุบันผู้ประกอบการส่วนใหญ่เลือกใช้ กล่องโฟม ถูพลาสติกบรรจุอาหารให้กับผู้บริโภค เพราะสามารถหาได้ง่าย มีราคาถูก และสะดวก จะเห็นได้ว่าภาชนะใส่อาหารที่ใช้แล้วไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ผู้บริโภคจึงเลือกที่จะทิ้งภาชนะ เหล่านี้รอบบริเวณมหาวิทยาลัยทำให้ภาชนะที่ใส่อาหารกลายเป็นขยะซึ่งมีปริมาณมากในแต่ละวัน และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากภาชนะ จำพวกโฟม ถูพลาสติก เป็นวัสดุที่ย่อยสลายยาก มาก จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดการที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยต่อบุคคล สภาพแวดล้อม สถานที่ การ ตลอดจนคุณภาพลักษณะของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นคณะผู้จัดทำโครงการได้มองเห็น ปัญหาดังกล่าว จึงมีแนวคิดที่จะเสนอทางเลือกใหม่ ให้กับผู้ประกอบการโดยการออกแบบภาชนะใส่อาหารที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค ถึงประโยชน์การใช้ที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้ตระหนัก ถึงสภาพแวดล้อมและชุมชนที่สะอาดอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ ภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษารูปแบบภาชนะบรรจุ อาหารที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประโยชน์ใช้สอย และความสวยงาม ของชุมชนวิชาการมหาวิทยาลัย มหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยน ทิศนคติของผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่มีต่อ ภาชนะบรรจุอาหารจากวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่ง แวดล้อม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ ภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน
2. ได้ศึกษารูปแบบภาชนะที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิต ประโยชน์ใช้สอย และความสวยงาม ของชุมชนวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ได้ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนทัศนคติ ของผู้จำหน่ายและผู้บริโภคที่มีต่อภาชนะบรรจุ อาหารจากวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. การเก็บข้อมูล เป็นการศึกษาและ

รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบ โดยมีลักษณะการดำเนินการเก็บ ข้อมูลดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ การใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลของผู้จำหน่ายและผู้บริโภคในชุมชนตลาดน้อย ปัญหา ความพึงพอใจ เพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ศักยภาพ

1.2 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลรูปแบบภาษา ประโยชน์ใช้สอย เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนชาวมหาวิทยาฬย มหาสารคาม

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการ สัมภาษณ์และ การสังเกตการณ์ การบันทึกภาพ การสำรวจ ทำแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูล โดยช่วงระยะที่ 1 เดือนมีนาคม สสำรวจความคิดเห็นผู้ประกอบการร้านค้าประเภทอาหาร จำนวน 20 ร้าน และระยะที่ 2 เดือนพฤษภาคม สสำรวจ พฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้บริโภคที่เลือกใช้ ภาษาประเภทโฟม ถูพลาสติก และสำรวจแนว โน้มของผู้ที่เกี่ยวข้องหันมาใช้ภาษาชะทดแทนที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. การจัดลำดับข้อมูล ได้แก่การนำ ข้อมูลมาจำแนกประเภท เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เพื่อการวิเคราะห์ในขั้นต่อไป ซึ่งแบ่งกลุ่มข้อมูลดังนี้

2.1 ข้อมูลด้านการใช้ภาษาชะบรรจุ อาหาร และปัญหาที่พบ

2.2 ข้อมูลด้านรูปแบบของภาษาชะ บรรจุอาหารที่สอดคล้องกับการใช้งาน

2.3 ข้อมูลด้านวิถีชุมชนที่มีอิทธิพล ต่อการใช้ภาษาชะบรรจุอาหาร

2.4 ข้อมูลด้านแนวโน้มการฝักมิจิตสำนึกในการใช้ภาษาชะบรรจุอาหารที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม

2.5 ข้อมูลด้านความต้องการที่จะ ใช้ภาษาชะบรรจุอาหารที่ใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาและ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยน ทิศนคติ และการตอบรับแนวคิดใหม่ในการใช้ ภาษาชะบรรจุอาหารจากวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ของผู้จำหน่ายและผู้บริโภคในชุมชน มหาวิทยาฬยมหาสารคาม

4. การสรุปผล สรุปผลการดำเนินการ ร่วมกัน ประเมินและนำผลการศึกษาที่ได้มาเสนอ แนะนำแนวทางด้านการศึกษาและพัฒนาต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาษาชะ หมายถึงเครื่องใช้จำพวกถ้วยโถ โอชามหม้อไห ฯลฯ สำหรับใส่สิ่งของ

ตลาด หมายถึงชุมชนเพื่อซื้อขายของ ต่าง ๆ เป็นที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภท สัตว์ เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็น ของสด ประกอบหรือปรุงแล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม

พลาสติก หมายถึง สารประกอบอินทรีย์ ที่สังเคราะห์ขึ้นใช้แทนวัสดุธรรมชาติบางชนิดเมื่อ เย็นก็แข็งตัวเมื่อถูกความร้อนก็อ่อนตัว บางชนิด แข็งตัวถาวร เช่น ไนลอน ยางเทียมใช้ทำสิ่งต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า ฟิล์มภาษาชะ

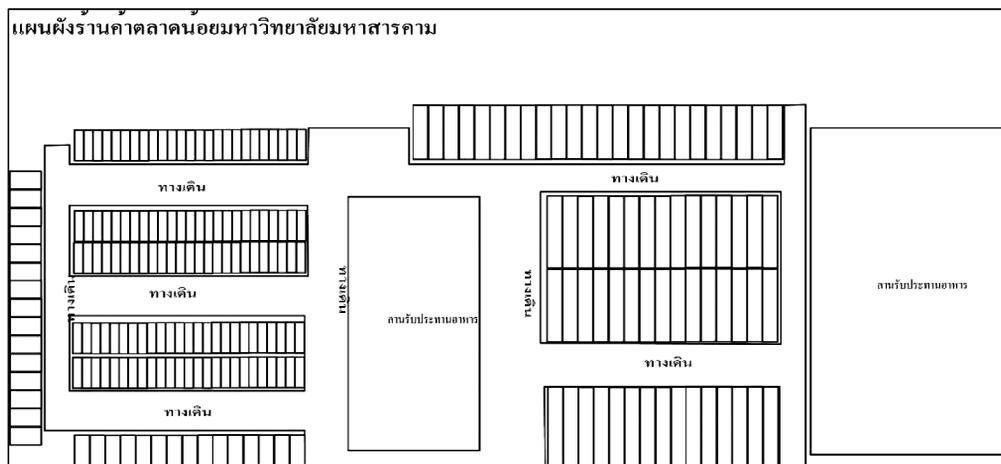
ทัศนคติ หมายถึงแนวความคิด **สิ่งแวดล้อม** หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งทาง ธรรมชาติและทางสังคมที่อยู่รอบ ๆมนุษย์มีทั้งที่ดี และไม่ดี

มลพิษ หมายถึง พิษเกิดจากความ สกปรกของสิ่งแวดล้อม ของเสีย วัตถุอันตราย และ มลสารอื่น ๆ ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ อนามัยของประชาชนได้

วิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาพัฒนารูปแบบภาชนะบรรจุอาหารสำหรับร้านค้าในชุมชนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กรณีศึกษา ตลาดน้อย ต.ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม กลุ่มนักวิจัยได้ลงพื้นที่ในช่วงเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ 2553

โดยสำรวจในบริเวณ และรอบบริเวณตลาดน้อย สํารวจร้านค้า สังเกตลักษณะพฤติกรรมการซื้อขาย และการขาย สํารวจลักษณะการบริโภค การใช้ภาชนะของร้านค้าต่างๆ ของผู้ประกอบการและผู้บริโภค กลุ่มผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการศึกษาดูเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลมาอธิบาย ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังตลาดน้อยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาพที่ 2 ร้านค้าในตลาดน้อย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ในตลาดน้อยมีร้านค้าทั้งหมด 200 แผง ซึ่งมีการแบ่งส่วนร้านเป็น 2 ส่วน มีร้านค้าทั้งหมด 164 ร้าน แยกเป็นร้านที่ขายของใช้ เครื่องแต่งกาย แฟชั่น รองเท้า 40 ร้าน และมีร้านที่อาหารและเครื่องดื่ม 124 ร้านมีที่นั่งตรงกลาง ลักษณะของจำนวนร้านค้าจะมากกว่า ที่นั่งสำหรับรับประทานสินค้าและอาหารที่จำหน่ายเป็น อาหารตามสั่ง ข้าวราดแกง ก๋วยเตี๋ยว สลัดผักและผลไม้ ลูกชิ้น บั๊งบวด อาหารประเภทยำต่างๆ ส้มตำ อาหารประเภททอด อาหารทานเล่น ขนมหวาน และเครื่องดื่ม ฯลฯ

การสำรวจผู้บริโภคเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยได้ติดต่อ คุณวิฑูรย์ โลมเมือง ผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการกับมหาวิทยาลัย ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และทำการสอบถามกลุ่มผู้บริโภค ได้สำรวจพฤติกรรมของผู้บริโภค เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบสอบถามสังเกตการณ์ ถ่ายรูป และรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์

เห็นได้ว่าส่วนใหญ่ร้านค้าที่ใช้เป็นแผงร้านที่ไม่มีโต๊ะให้สำหรับรับประทาน ซึ่งมีไม่ถึง 20 ร้านค้าที่เจ้าของร้านจัดสถานที่สำหรับนั่งรับประทาน เนื่องจากแผงมีลักษณะแคบไม่มีที่สำหรับนั่งรับประทาน จึงไม่ค่อยได้ใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ใช้แล้วนำมาใช้ใหม่ได้ เช่น ภาชนะประเภท ถ้วย-จานกระเบื้อง หรือถ้วย-จานพลาสติก ดังนั้นผู้ประกอบการหันมาใช้ ถ้วย-จานสำเร็จรูปประเภทโฟม พอใช้แล้วทิ้งได้เลย ซึ่งภาชนะกลายเป็นขยะ

ภาชนะใส่อาหารในตลาดน้อย

1. ภาชนะพลาสติก เช่น จาน-ถ้วยพลาสติก จะมีในร้านก๋วยเตี๋ยว อาหารตามสั่ง หากร้านค้าใช้พลาสติกที่ต่อคุณภาพความร้อนจะทำให้สารพิษจากภาชนะละลายปนออกมาในอาหารเข้าสู่ร่างกายของเรา ถ้าใช้ถ้วยชามพลาสติก ในลักษณะนี้เป็นประจำ ก็อาจจะได้รับพิษสะสมอยู่ใน

ร่างกายจนอาจเป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ ขึ้นได้

2. ถุงร้อน เป็นภาชนะบรรจุที่นิยมใช้มากที่สุดในการบรรจุอาหาร โดยเฉพาะอาหารประเภทแกง น้ำซุปร้อน ถุงร้อนสามารถทนความร้อนได้ อาหารทอดใหม่ๆอาจมีอุณหภูมิสูง ผู้ประกอบการได้พักอาหารให้เย็นก่อนบรรจุ ถ้าอาหารร้อนมากอาจทำให้มีโอกาสมะเร็งปอดเป็นของสารประกอบพลาสติกลงสู่อาหารได้

3. ถุงพลาสติก ผู้ประกอบการใช้ถุงพลาสติกบรรจุขนมปังกรอบ ข้าวเกรียบทอด ผลไม้ปอก

4. ถุงหิ้วพลาสติก ผู้ประกอบการในตลาดน้อยใช้บรรจุถุงกับข้าว หรือบรรจุกล่องโฟม ซึ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนำมาสัมผัสอาหารโดยตรงเพราะอาจเกิดอันตรายจากสารปนเปื้อนได้

5. แก้วพลาสติก / แก้วกระดาษ จะใช้ตามร้านขายเครื่องดื่มต่างๆ อย่างเช่น ร้านปั่นผลไม้สด ร้านนมสด ร้านกาแฟโบราณ ร้านที่ขายน้ำหวาน

6. กระดาษ ผู้ประกอบการใช้บรรจุจำพวกอาหารทานเล่น ขนมปัง ขนมเค้ก อาหารที่ไม่เปียกหรืออาหารประเภททอด เช่น ร้านขายขนมเค้ก หรือร้านไก่ทอด

ภาพที่ 3 ผู้ประกอบการใช้ภาชนะโฟมและถุงพลาสติกใช้บรรจุอาหาร

ภาพที่ 4 ภาชนะโฟมใช้บรรจุอาหาร

ผู้ประกอบการใช้ภาชนะบรรจุอาหารประเภทถุงพลาสติกมากที่สุด รองลงมาเป็นภาชนะบรรจุอาหารประเภทโฟมแต่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนร้านที่มีที่นั่งให้บริการแก่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้ภาชนะประเภทใช้ซ้ำ เช่น ถ้วย-จานพลาสติก หรือถ้วย-จานกระเบื้อง สาเหตุที่ผู้ประกอบการเลือกการใช้ถุงพลาสติกและโฟมนั้นเกิดจากหลายสาเหตุ คือ ถุงพลาสติกและโฟมเป็นภาชนะบรรจุอาหารแบบสำเร็จรูปใช้แล้วทิ้งได้เลย สะดวกต่อการใช้ ราคาถูก และไม่ต้องตามไปเก็บ ร้านค้าเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย ผู้ประกอบการและผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้ภาชนะประเภทโฟมและถุงพลาสติกได้ คือต้องหลีกเลี่ยงการใช้ภาชนะประเภทโฟมและถุงพลาสติกให้น้อยที่สุดหันมาใช้ภาชนะบรรจุอาหารที่ใช้ซ้ำ เช่น ถ้วย-จานกระเบื้อง และให้ผู้บริโภคใช้ภาชนะบรรจุอาหารของตัวเอง เช่น ปิ่นโต, กล่องใส่อาหาร หรือใช้ถุงผ้าในการใส่ของแทนถุงพลาสติก

ปัญหาจากโฟมถุงพลาสติก

1. ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมรอบบริเวณ

จากการสำรวจโฟมและถุงพลาสติกที่ผ่านการใช้งานมากที่สุดในตลาดน้อย ทั้งเคลื่อนโดยรอบบริเวณตลาดน้อย ไม่ว่าจะเป็นบนโต๊ะรับประทานอาหาร บริเวณร้านค้า รอบถังขยะ

ภาพที่ 5 ภาชนะประเภทโฟม-พลาสติก ผ่านการใช้แล้วกลายเป็นขยะกำจัดยาก

ภาพที่ 6 ขยะจำพวกโฟมและพลาสติกส่งผลต่อภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปริมาณถุงพลาสติกและปริมาณโฟมที่กลายเป็นขยะ ซึ่งสำรวจเฉพาะตลาดน้อย คือในแต่ละวันผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้สร้างขยะโดยเฉลี่ยดังนี้

ตารางที่ 1 ปริมาณขยะ (บริเวณตลาดน้อย)

ประเภทขยะ	เฉลี่ย / วัน (ชิ้น)	เฉลี่ย / ปี (ล้านชิ้น)
ถุงพลาสติก	2820	1
โฟม	1260	0.45
ถ้วย/กล่องกระดาษ	335	0.12
รวม	4415	1.57

จากตารางเห็นได้ว่าขยะประเภทถุงพลาสติกโดยเฉลี่ยประมาณวันละ 2,820 ชิ้น ใน 1 ปีมีขยะประเภทพลาสติกเกิดขึ้นประมาณ 1 ล้านชิ้น ขยะประเภทโฟมเฉลี่ยวันละ 1260 ชิ้น ใน 1 ปี มีขยะประเภทโฟมเกิดขึ้นประมาณ 0.45 ล้านชิ้น และขยะประเภทถ้วย/กล่องกระดาษเฉลี่ยวันละ 335 ชิ้น และใน 1 ปีเกิดขยะขึ้นประมาณ 0.12 ล้านชิ้น ถ้ามองตัวเลขเห็นว่าปริมาณขยะที่เกิดขึ้นยากที่จะกำจัด โดยเฉพาะขยะประเภทโฟมถ้านำไปฝังกลบใช้ระยะเวลาเนิ่นนานมาก หรือโฟมไม่ย่อยสลายเลย ขยะประเภทถุงพลาสติกใช้เวลาในการย่อยสลายประมาณ 450 ปี และขยะที่เป็นถ้วย / กล่องกระดาษใช้เวลาในการย่อยสลายประมาณ 5 ปี

ภาพที่ 8 นิสิตร่วมกลุ่มมารับประทานอาหาร

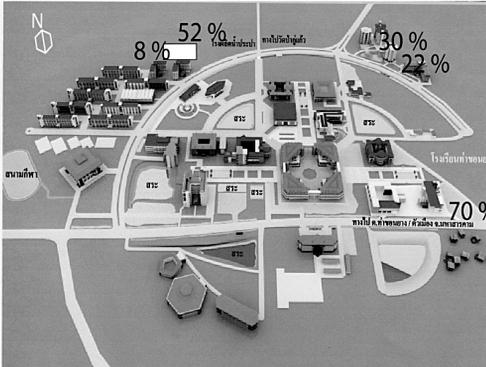

ภาพที่ 7 ผู้บริโภคส่วนหนึ่งเป็นบุคลากรส่วนใหญ่ซื้อไปรับประทานที่บ้าน

ภาพที่ 9 ผู้บริโภคจะซื้อแล้วหิ้วกลับไปที่พัก

ผลการวิจัย

ภาพที่ 10 รูปภาพแสดงร้อยละของกลุ่มเป้าหมายในการใช้บริการตลาดน้อย

จากการสำรวจจะเห็นได้ว่าตลาดน้อยมีกลุ่มผู้บริโภคจำนวน 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มของนิสิต ซึ่งกลุ่มนิสิตส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่บริเวณหอพักนอกมหาวิทยาลัย

มากกว่าพักอยู่หอพักใน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนผู้บริโภค จะมีพฤติกรรมการกิน คือซื้อแล้วจะนั่งรับประทานในบริเวณตลาดน้อยคิดเป็นร้อยละ 74.29 ของจำนวนผู้บริโภคกลุ่มนิสิต ซึ่งมากกว่าที่จะซื้อแล้วหิ้วกลับไปรับประทานที่พักคิดเป็นร้อยละ 25.71 ของจำนวนผู้บริโภคกลุ่มนิสิต

2. กลุ่มของบุคลากร ซึ่งพักอาศัยตามบ้านพัก หรือคอนโดบริเวณใกล้ๆ มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนผู้บริโภค โดยมีพฤติกรรมการกิน คือซื้อแล้วหิ้วกลับไปรับประทานที่พักคิดเป็นร้อยละ 73.33 ของจำนวนผู้บริโภคกลุ่มบุคลากร มากกว่าที่จะมีพฤติกรรมซื้อแล้ว จะนั่งรับประทานในบริเวณตลาดน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.67 ของจำนวนผู้บริโภคกลุ่มบุคลากร โดยสามารถสรุปดังตาราง

ตารางที่ 2 สรุปกลุ่มเป้าหมายในการใช้บริการในตลาดน้อย

		จำนวน (คิดเป็นร้อยละ)	รับประทานในตลาดน้อย (คิดเป็นร้อยละ)	รับประทานนอก ตลาดน้อย (คิดเป็นร้อยละ)
กลุ่มเป้าหมาย	นิสิต	70	74.29	25.71
	บุคลากร	30	26.67	73.33
		100	100	100

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยพบว่า

1. บริเวณชุมชนมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เกิดขยะขึ้นทุกวันและมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น

2. กลุ่มประชากรในชุมชนวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคามสามารถรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดจากขยะจำพวกถุงพลาสติกและโฟม ซึ่งทำให้

รอบบริเวณมีขยะเคลื่อนส่งผลเสียต่อภูมิทัศน์ของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก

3. กลุ่มประชากรในชุมชนวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคามพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ภาชนะบรรจุอาหาร

4. จากการวิจัยเห็นได้ว่าทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภคต่างต้องการความสะดวกสบายในการใช้ภาชนะบรรจุอาหาร ผู้บริโภคมีจิตสำนึกในด้านรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาโครงการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบภาชนะบรรจุอาหารสำหรับร้านค้าในชุมชนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กรณีศึกษาตลาดน้อย กลุ่มผู้วิจัยเห็นว่า มีประเด็นบางอย่างที่ควรแก่การศึกษาและทำการวิจัย ซึ่งขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การศึกษาภาชนะบรรจุอาหารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือภาชนะที่ย่อยสลายเองตามธรรมชาติเข้ามาทดแทนภาชนะบรรจุอาหารประเภทพลาสติกและโฟม

2. การสร้างมาตรการในการใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. การศึกษาและออกแบบภาชนะรูปแบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องต่อสิ่งแวดล้อม และสนองต่อความสะดวกของผู้บริโภคในชุมชนวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

4. การสร้างและฝึกเป็นนิสัยกับบุคคลในองค์กรและนอกองค์กร

5. การเปลี่ยนทัศนคติของผู้ประกอบการและผู้บริโภคที่มีต่อภาชนะบรรจุอาหารจากวัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภาชนะที่ใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1. ภาชนะย่อยสลายได้จากมันสำปะหลังหรือขานอ้อย

ภาพที่ 11 วัสดุย่อยสลายได้ทางชีวภาพจากมันสำปะหลัง

มันสำปะหลัง พืชเศรษฐกิจ สามารถทดแทนภาชนะบรรจุประเภทพลาสติกและโฟม ภาชนะประเภทนี้ย่อยสลายได้ทางชีวภาพ ใช้สำหรับบรรจุอาหารพร้อมบริโภคแต่มีต้นทุนการผลิตสูง จึงทำให้ราคาต่อชิ้นสูงกว่าภาชนะแบบโฟม ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง มีคุณสมบัติ คือ สามารถย่อยสลายในการฝังกลบในดิน ภายใน 45 วัน ใส่น้ำร้อนได้ถึง 100 องศาเซลเซียส อุณหภูมิในเตาไมโครเวฟได้ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ภาชนะบรรจุอาหารจากวัสดุธรรมชาติ

ภาพที่ 12 ภาชนะจากใบตอง

ใบตองเป็นวัสดุที่มีตามชุมชนทั่วไป ซึ่งสามารถนำมาเป็นภาชนะได้โดยเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น คือการใช้วัสดุที่เป็นธรรมชาติ และสามารถย่อยสลายได้ง่าย กลายเป็นสารอินทรีย์ในดิน

3. ภาชนะบรรจุอาหารประเภทถ้วย / จาน กระเบื้องเคลือบ

ภาพที่ 13 ถ้วย / จาน ประเภทกระเบื้องเคลือบ

เป็นภาชนะที่ใช้ตามบ้านเรือนทั่วไป เมื่อใช้เสร็จ ทำความสะอาดแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ จึงสามารถส่งผลต่อการลดลงของปริมาณขยะโฟม-พลาสติก แต่ร้านค้าในตลาดนัดน้อยต้องเป็นร้านที่มีโต๊ะให้กับผู้บริโภค

4. ภาชนะบรรจุอาหารประเภทกล่องใส่อาหารสำเร็จรูป

cckitchenware

ภาพที่ 14 ภาชนะประเภทกล่อง-ปิ่นโต

ภาชนะประเภทนี้เป็นการดึงเอาวัฒนธรรมที่เคยมีได้กลับมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการรณรงค์ในการใช้กล่องข้าว ปิ่นโตในการไปซื้ออาหารซึ่งเป็นการใช้ภาชนะแทนถุงพลาสติกและโฟม นั้นแสดงให้เห็นถึงการนึกถึงสิ่งรอบข้าง

ตัวอย่างภาชนะที่ใช้วัสดุเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 15 ภาชนะประเภทถ้วยที่ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 16 ภาชนะประเภทจาน ที่ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญรัตน์ จินดา. (2548). *โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทขนมหวาน จังหวัดเพชรบุรี*. บทคัดย่อ.
- งามทิพย์ ภู่วโรดม. (2551). *KU-GREEN : ภาชนะบรรจุย่อยสลายได้ทางชีวภาพจากมันสำปะหลัง*. สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- พัชรินทร์ พันธุ์แน่น. (2550). การศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ธรรมชาติบรรจุอาหารแทนภาชนะที่อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนและเป็นภัยสุขภาพ : กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา (บทความ) วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปีที่ 56 ฉบับที่ 178 กันยายน 2551, บทคัดย่อ.